37020 I Vaststelling van de begrotingsstaat van de Koning (I) voor het jaar 2027

Nr. 7 Brief van de minister-president, minister van Algemene Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2026

Voor de plenaire behandeling van de begrotingsstaat van de Koning aanstaande woensdag licht ik u graag de stand van zaken toe van de eerder aangenomen moties. Nu de begrotingsbehandeling voor de deur staat, biedt deze brief u, veel later dan u had mogen verwachten van mij, de meest actuele update.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van de Koning (I) voor het jaar 2026 (Kamerstuk 36800-I) zijn in de Tweede Kamer drie moties aangenomen die zien op elementen van de bekostiging van het koningschap. Het gaat om motie 8 van het lid Bromet over het belasten van de uitkering van de leden van het koninklijk huis, en de moties 10 en 11 van het lid Beckerman over transparantieverplichting over het vermogen van het Koninklijk Huis en het met het CAO-loon indexeren van de A-component.

Deze moties zal ik niet uitvoeren. Voor geen van de moties is de vereiste tweederde meerderheid behaald. Zelfs als het kabinet een voorstel zou doen voor de moties Bromet (Kamerstuk 36800-I, nr. 8), Beckerman (Kamerstuk 36800-I, nr. 10) en Beckerman (Kamerstuk 36800-I, nr. 11), kunnen deze wijzigingen dus niet rekenen op de benodigde meerderheid. Graag licht ik u de inhoudelijke redenen verder toe in deze brief.

Wat motie nr. 8 betreft, is het van belang eerst in algemene zin in te gaan op het koningschap en de bekostiging hiervan. Uitgangspunt van mijn benadering is dat het koningschap en het koninklijk huis feitelijk hun functie in ons constitutioneel bestel en onze samenleving op een goede wijze vervullen. Dit vraagt een stabiele en bestendige bekostiging. De Grondwet waarborgt dit onder meer door het vereiste van een gekwalificeerde meerderheid bij aanpassingen. Het gaat bij de grondwettelijke uitkeringen van de leden van het koninklijk huis die het betreft ook om een rechtspositieregeling. De algemene rechtsbeginselen die gelden voor alle rechtspositieregelingen begrenzen eenzijdige wijzigingen hiervan. Deze beginselen zijn hier ook van toepassing. Meer in het bijzonder geldt in dit geval dat aanpassingen, al dan niet uitkeringsneutraal, van de partiële belastingvrijstelling een complexe stelselwijziging impliceren die feitelijk de ene vorm van fiscaal onderscheid vervangen door een andere vorm van fiscaal onderscheid. Dit is het onvermijdelijke gevolg van de bijzondere staatsrechtelijke positie van het ambt. Bij aanpassingen moet geborgd zijn dat een apart fiscaal statuut voor deze groep niet via het gelijkheidsbeginsel voor anderen gaat gelden. Een dergelijk traject vereist vanaf het begin duidelijkheid, consistentie en het constitutioneel vereiste draagvlak in beide Kamers. Elk wijzigingsvoorstel moet dan ook een toereikende grondslag bevatten voor een nieuw, apart fiscaal statuut. Aangezien de vereiste grondwettelijke meerderheid ontbreekt, geeft het kabinet om deze redenen geen gevolg aan motie nr. 8.

Wat motie nr. 10 betreft geldt dat deze, mede gelet op hetgeen hiervoor is opgemerkt ten aanzien van motie nr. 8, door zijn onbepaalde karakter feitelijk niet uitvoerbaar is, ook in relatie tot het goede functioneren van het koningschap en het koninklijk huis. Wat de transparantie in algemene zin betreft, gaat het bij deze uitgaven op basis van de (Grond)wet, naast de constitutionele waarborgen voor het koningschap en de uitoefening daarvan, onder meer om de verhouding tussen de verantwoording van uitgaven en bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Tegen deze achtergrond is door de (grond)wetgever een evenwichtig stelsel ontwikkeld dat ook in zijn uitvoering en toepassing een goede balans houdt tussen beide elementen.

De Raad van State heeft hierover eerder enkele malen advies uitgebracht, met inbegrip van de betekenis van de artikelen 10 en 41 van de Grondwet. Het kabinet heeft deze adviezen overgenomen, ook door verschillende concrete aanpassingen in de begroting en verantwoording, en hiervoor is brede steun gebleken in de beide Kamers van de Staten-Generaal (Kamerstuk 36200 I, nr. 4, p. 7-9, en nr. 12, met bijlage). Daarmee geeft het kabinet invulling aan een zo goed mogelijke publieke verantwoording over de uitgaven ten laste van de rijksbegroting die betrekking hebben op het koninklijk huis. Tot slot is van belang dat het koninklijk huis als zodanig geen rechtspersoon is die beschikt over een vermogen. Slechts enkele leden (nu vier, van wie een gedeeltelijk) van het koninklijk huis ontvangen een grondwettelijke uitkering.

In motie nr. 11 wordt verzocht de grondwettelijke uitkering van de Koning voortaan te baseren op een nieuw criterium. Dit is niet mogelijk zonder een wijziging van de Wet financieel statuut Koninklijk Huis. Er is immers een wettelijk geregelde koppeling van de grondwettelijke uitkeringen aan geobjectiveerde criteria zoals opgenomen in de Wet financieel statuut koninklijk huis. De loonontwikkeling van de CAO-Rijk waarop de loonontwikkeling van de Raad van State is gebaseerd, heeft over een langere periode een gematigder ontwikkeling laten zien dan de ontwikkelingen van de CAO-lonen zoals vastgesteld door het CBS. Indien deze ontwikkeling zich voortzet zou uitvoering van de motie het onbedoelde gevolg kunnen hebben dat de uitkering aan de Koning hoger komt uit te vallen dan op basis van de bestaande criteria in de wet financieel statuut Koninklijk Huis het geval is. Volgens de Grondwet vergt een wijziging van deze wet een meerderheid van twee derden in beide Kamers. Hiervoor zij, tot slot, verwezen naar de reactie op motie nr. 8, met inbegrip van de verwijzing naar de hierboven toegelichte redenen en overwegingen.

Tot slot merk ik op dat er sinds het begin van deze eeuw bij de behandeling van deze begroting regelmatig moties worden ingediend over de bekostiging die niet worden aangenomen of, na aanneming, niet worden uitgevoerd vanwege het ontbreken van een tweederde meerderheid in beide Kamers. Daarom zou ik het gesprek met uw Kamer op een andere manier willen voeren, in volle samenhang, niet alleen op de losse elementen van de bekostiging. Ons koningshuis staat er goed voor en de waardering voor de inzet van het Koninklijk Huis voor onze positie in de wereld is breed. Ik ga daarom graag met uw Kamer in gesprek over het bevorderen van een toekomstbestendig koningshuis.

De minister-president,
minister van Algemene Zaken,

R.A.A. Jetten